

اصول شکسته‌نویسی

راهنمای شکستن واژه‌ها در گفت‌وگوهای داستان

علی صلح‌جو

فهرست

۱	فصل اول: طرح مسئله و یافتن قاعده
۱	مقدمه
۳	سابقه موضوع
۴	املائی نامتعارف
۵	خواندن یا کشف رمز
۶	نگاه اول
۶	شکسته‌خوانی به جای شکسته‌نویسی
۸	ساختار هجایی واژه‌ها در زبان فارسی
۹	نحوگفتار
۱۱	شکسته‌نویسی و لهجه‌ها
۱۳	آسان‌سازی شکسته‌خوانی
۱۴	کاهش تعداد هجا: راهنمای شکسته‌نویسی
۱۶	فصل دوم: چه واژه‌هایی را باید شکست؟
۱۶	گروه‌های باز و بسته
۱۷	گروه فعل‌ها
۱۹	دوم شخص جمع محترمانه

۱۹	ماضی نقلی و ماضی بعید
۲۰	ضمیرهای ملکی پیوسته
۲۱	ضمیرها و حروف اضافه
۲۲	امتیاز واژه‌های دستوری
۲۲	نشانه جمع
۲۳	است
۲۵	را
۲۶	هم
۲۶	از
۲۶	برخی موارد خاص
۲۷	ما
۲۷	چه
۲۷	چته؟
۲۷	چگونه
۲۷	زیرا
۲۸	می‌باید
۲۸	هست
۲۸	کیستی؟
۲۸	او
۲۹	در
۲۹	کیه؟
۲۹	چیه؟
۳۰	لهجه
۳۲	فصل سوم: تثبیت شکستگی
۳۲	کتاب‌خوانی یا کتبی‌خوانی؟
۳۳	متن‌های خاص
۳۴	فایده قاعده‌مند کردن شکسته‌نویسی

۳۷	شکسته‌نویسی در «چت»
۳۸	شکسته‌نویسی برای کودکان
۳۹	نمونه‌ای از شکسته‌نویسی
۴۴	خلاصه
۴۶	فصل چهارم: نمونه‌های گفت‌وگو
۴۶	محمدعلی جمالزاده
۴۷	صادق هدایت
۴۸	صادق چوبک
۴۸	جلال آل احمد
۴۹	بهرام صادقی
۴۹	هوشنگ گلشیری
۵۰	غلامحسین ساعدی
۵۱	محمود دولت‌آبادی
۵۱	مهشید امیرشاهی
۵۲	احمد محمود
۵۲	اسماعیل فصیح
۵۳	زویا پیرزاد
۵۴	جمال میرصادقی
۵۴	جعفر مدرس صادقی
۵۵	هوشنگ مرادی کرمانی
۵۵	ابوالحسن نجفی
۵۶	نجف دریابندری
۵۶	مهدی غبرائی
۵۷	فرزانه طاهری
۵۸	رضی خدادادی (هیرمندی)
۵۸	عبدالله کوثری
۵۹	لیلی گلستان

۵۹ مهدی سجایی
۶۰ مزده دقیقی
۶۰ قاسم روبین
۶۰ مرتضی احمدی
۶۲ دربارهٔ قطعه‌ها
۶۳ کتاب‌نامه

گروه فعل‌ها

فعل‌های فارسی، به علت تعلق داشتن به گروه نسبتاً بسته، از لحاظ شکسته‌نویسی، در مقایسه با گروه اسم، قاعده‌پذیرترند. فعل‌های فارسی را، از نظر شکسته‌نویسی، به دو گروه می‌توان تقسیم کرد. گروه اول فعل‌هایی است که تعداد هجاهای آن‌ها، غالباً در حالت مضارع، در نوشتار و گفتار متفاوت است، و گروه دوم آن‌هایی که تعداد هجاهایشان در این دو نمود زبانی (گفتار و نوشتار) ثابت می‌ماند.

فعل‌هایی مانند می‌روم، می‌آیم، می‌گویم، می‌شوم، بیایم، بینداز، همراه با بقیهٔ صورت‌های صرفی آن‌ها (می‌رود، می‌روی و ...؛ بیایی، بیاید و ...)، که معمولاً سه هجایی یا بیشترند، در حالت گفتاری یک هجای خود را از دست می‌دهند. مثال:

می‌روم / می‌رم، می‌ری، می‌ره، می‌ریم، می‌رید، می‌رند
 می‌آیم / می‌آم، می‌آی، می‌آد، می‌آیم، می‌آید، می‌آند
 می‌گویم / می‌گم، می‌گی، می‌گه، می‌گیم، می‌گید، می‌گند
 می‌شوم / می‌شم، می‌شی، می‌شه، می‌شیم، می‌شید، می‌شند
 بیایم / بیام
 بینداز / بنداز

صورت اصلی این فعل‌ها سه و شکل گفتاری آن‌ها دو هجا (بخش) دارد. این‌گونه فعل‌ها را می‌توان شکسته نوشت. البته، در حالت ماضی، تعداد هجای آن‌ها تغییر نمی‌کند و نباید صورت شکسته به کار رود: رفتم، آمدم، ...

برخی از فعل‌ها، مانند توانستن، چهار هجا دارند که در گفتار یک هجای آن می‌افتد و، در نتیجه، می‌توان آن‌ها را شکسته نوشت: